

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391

e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs

Министарство пољопривреде и заштите животне средине

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ

Билтен бр. 6

Ваљево, 15.06.2015. година

Тираж:
350 примерака

Садржај

МАЛО ПОЗНАТА ВОЋНА ВРСТА – АРОНИЈА	3
ОБРАДА ЗЕМЉИШТА У ВОЋЊАЦИМА ТИЛЕРИМА тј. ПОДРИВАЧИМА	4
ЗАШТИТА МАЛИНЕ ОД СИВЕ ТРУЛЕЖИ ПЛОДА	5
ПРЕВЕНТИВА КАО НАЧИН БОРБЕ ПРОТИВ ПОЈАВЕ ШЕПАВОСТИ КОД ОВАЦА....	6

МАЛО ПОЗНАТА ВОЋНА ВРСТА – АРОНИЈА

По класификацији воћака аронија спада у групу јагодастог воћа. Пореклом је из Северне Америке, али се највише гаји у државама бившег Совјетског Савеза.

Аронија је биљка која успева и на врло сиромашним земљиштима, а посебно се истиче својом отпорношћу на ниске зимске температуре. Добро подноси и сушу, а веома је отпорна на болести и штеточине, па се гаји без заштите. Може се користити у органској производњи.

Биљка је висине од 1,5 до 2,5 м, грмоликог раста, доста бујног пораста и резидбом се може лако обликовати у жељену узгојну форму.

Цвета у мају, после касних пролећних мразева. Цветови су бели, у гроздастим цвастима и опрашују се ветром и пчелама. Листови су тамни зелени, кожасти, а у јесен мењају боју у црвенкасту, па биљка изгледа врло декоративно. Плодови су збијени у гроздиће и у почетку су црвени, а касније, крајем августа, постају сјајно црни и слатко трпког укуса што је знак да дозревају.

Аронија је врло родна воћка и рађа обилно сваке године. Употреба зрелих плодова је вишеструка, а посебно се истичу лековита и дијететска својства плода који поред велике количине антоцијана садржи и доста витамина А, В и С, као и минерале који су корисни за крвоток, уравнотежују крвни притисак, лече желудачне и јетрене тегобе, помажу код лечења мигрене, шећерне болести и артеросклерозе.

Добра особина плодова је да се веома дуго задржавају на стаблу и не опадају до првих мразева. Плодови се прерађују у сокове, мармеладе, компоте и џемове. Могу се сушити, као и смрзавати или вршити њихова прерада у вино, ракију или ликере.

дипл. инг. Јован Милинковић

ОБРАДА ЗЕМЉИШТА У ВОЋЊАЦИМА ТИЛЕРИМА тј. ПОДРИВАЧИМА

Обрада земљишта у воћњацима је веома битна, поготову у младим засадима
Може се обављати пред зиму или током вегетације.

Пред зиму се прво обави ђубрење органским и минералним ђубривима па се изврши основна обеада пордивачима а све у циљу спуштања ђубрива до зоне кореновог система код воћа.

Земљиште у засадима се може затравити или обрађивати. Обрада или јалови угар је показао низ предности, посебно у младим засадима и у засадима где немамо могућност додавања воде током вегетације тј. заливања.

Обрада земљишта у воћњаку се може вршити разним машинама – тањирачама, фрезама, ротационим дрљачама али је обрада тилерима или подривачима у нашим условима у последње време показала низ врло битних предности. Подривачи са опругама тј. тилера има различитих типова и величине радног прохода (9 или 11 мотичица, радни захват од 1,5 – 2 м, са ваљком или без њега), и треба нагласити да је то веома манипулативна машина коју носи мали трактор, те не захтева набавку посебних јаких погонских машина за рад са њим.

Обрадом тилерима постижемо да наше зељиште буде у растреситом стању и да очувамо његову оптималну структуру са свом микрофлором и микрофауном које оно поседује. Сталном обрадом разбијамо покорицу и реметимо успостављање система капиларности земљишта па оно дуже задржава влагу и стаје проваздушено, што поспешује микробиолошке процесе у нашем ораничном слоју. Приликом примене тилера, морамо водити рачуна о дубини обраде која не сме бити већа од 5 – 10 цм, да не би оштетили жиле воћа јер би се тад појавио поремећај у усисавању воде и процеса транспирације а то може довести и до сушења биљке. Овом обрадом се коровске биљке лакше уништавају јер их мотичице тилера које имају сва три степена слободe и осцилирају у свим правцима и смеровима не мељу и преврћу као код других машина већ их подсецају и уклањају их са све жилицама што нашим воћарима омогућава лакшу борбу против корова са мање прохода. Поменути предности су омогућиле ширење тилера у свим воћарским рејонима Европе и можемо рећи да су ове мале машине постале омиљено оруђе за обраду воћа и винограда и у нашем подручју.

дип. инг. Срђан Станојловић

ЗАШТИТА МАЛИНЕ ОД СИВЕ ТРУЛЕЖИ ПЛОДА

Проузроковач сиве трулежи плода је полифагна гљива – *Botrytis cinerea*. Ова гљива је веома раширена и поред малине напада у друге биљке (винова лоза, салата и др..).

Гљива се одржава у биљним остацима на земљишту или на изумрлим биљним деловима. На њима у повољним условима гљива спорулише и споре се разносе ветром. У периоду цветања споре доспевају на старије делове цвета, чашичне и круничне листиће, а са њих мицелија прелази на плод.

Симптоми су присутни на цвету и плодовима малине.

Као последица напада долази до палежи и сушења цвета. Такође на зеленим или на сочним зрелим плодовима малине гљива се брзо развија и спорулише у виду сиве или црне сомотасте превлаке.

Сива трулеж плодова јагодастог воћа наноси велике штете на зрелим плодовима.

Ако након цветања малине у време формирања и сазревања наступи период кишовитог и прохладног времена губици су посебно велики.

Болест се сузбија превентивним третанима применом одговарајућих фунгицида(ботритицида) па до одређеног периода пред бербу. Примена фунгицида је нарочито битна ако дође до оштећења плодова од града или инсеката јер су у том случају плодови још осетљивији према овој болести.

Приликом извођења третмана у засаду малине треба водити рачуна о избору фунгицида и каренци изабраног препарата.

Каренца је број дана који мора да протекне од момента последњег третмана до бербе засада.

Од ботритицида могу се користити неки од следећих препарата:

Dional, Pehar, Mythos (каренца за ове препарате је 14 дана).

Switch 62,5 WG (каренца 7 дана), Signum (7 дана каренца) , Teldor (3 дана каренца).

Дипл.инг.Весна Јанковић

ПРЕВЕНТИВА КАО НАЧИН БОРБЕ ПРОТИВ ПОЈАВЕ ШЕПАВОСТИ КОД ОВАЦА

Да би смо могли да се боримо против ове веома присутне болести оваца у нашим крајевима морамо да видимо који услови и појаве су потребни да би се ова болест појавила , као и начине на које се болест манифестује.

Обољење се најчешће јавља као последица лоших услова држања, немарности и запостављања раних знакова проблема са папцима, па су папци подложни повређивању, које доводи до инфекције меког ткива папака и појаве шепавости. Узрочници болести су микроорганизми настањени у средини без кисеоника(мокра простирка), а као главног узроковача видимо бактерију *Fusobacterium necrophorum*. Шепавост се развија за 10 до 14 дана.

Рани знакови који говоре у прилог развоју болести су појава црвенила коже у међупапчаном делу , блага натеченост и скоро приметно храмање. Уколико се не примети на време долази до некрозе ткива , одвајања рожине од ткива, некрозе и појаве непријатног мириса. Тада животиња почиње јако шепати, и уколико се болест прошири на остале ноге, пасе клечећи на предњим ногама, затим лежећи , све мање пасе,

слаби, мршави и ако болеср узнапредује , прошири се на кости и изазове упле, касније сепсу и неминовну смрт.

Шта чинити да не дођемо у ову ситуацију?

1.Обратити пажњу при куповини оваца –куповина је један од најчешћих начина којима се ова болест преноси.Преглед грла при куповини треба обавезно да обухвати и преглед папака.Здрав папак мора да буде неоштећен , без лезија , отвора, непријатних мириса, сјајан, добро срастао са меким ткивом.

2.Хигијена објекта-овчарник мора бити на оцедитом месту са редовном заменом простирке и одржавањем средине сувом.Влажна средина је идеално место за развој шепавости , то се најбоље види у години када имамо пуно падавина, тада имамо и најјаче интензитета појаве овог обољења.

3.Раздвојеност здравих и оболелих јединки-је обавезан вид превентивног деловања.Уколико у стаду имамо неке оболеле јединке или само сумњамо на могућност болести , таква грла се одвајају (карантин) и лече, док се остале јединке прате и по могућству премештају и пуштају на друге пашњаке, а заједнички коридори се редовно третирају раствором неког дезинфицијеса.

4.Повремено протеривање оваца кроз канал у коме смо растопили бакарсулфат (10%- тни плави камен) даје добре резултате у условима када у близини има још стада оваца и сумњамо на могућност инфекције.

5.Вакцинације- у протеклих неколико година почеле су да се појављују и вакцине (Poliovin i Quentodiz) које доприносе спречавању настанка шепавости.Овај вид заштите свакако не треба да замени све оне мере за превенцију до сада побројане, јер и поред имунизације неретко долази до пробоја и настанка болести.

Дипл.инг.Светислав Марковић

У даљем тексту дат је преглед цена живе стоке, житарица, сточне хране, воћа и поврћа за мај 2015. године (подаци СТПИС-а).

Доминантне цене живе стоке на пијацама у Србији за мај 2015. године

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд Обреновац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш- Бељин	Пирот	Пожаревац	Смедерво Осипаоница	Врање	Зајечар
Бикови	>500kg	HF										215	
Бикови	>500kg	SM				200							
Двиске	све тежине	све расе	200		150	120							
Јагњад	све тежине	све расе	280	250	270	240	265	320	300	270	280	300	280
Јарад	све тежине	све расе	240		170	150	230	300			220	210	210
Јунад	<=300kg	HF											
Јунад	<=300kg	SM											
Јунад	350-480kg	све расе								210			
Јунад	>480kg	све расе							220				
Козе	све тежине	све расе	140		120		145	150				130	
Краве за клање	све тежине	HF											
Краве за клање	све тежине	SM				120			150	140		150	
Крмаче за клање	>130 kg	све расе	120	150	120	90	120				120		130
Овца	све тежине	све расе	150	140	120	110	140			120	150	150	
Прасад	16-25kg	све расе	250	240	250	220	240	240	280	280	250	240	240
Прасад	<=15kg	све расе	260	240	270		270	250	280	250	260	230	250
Телад	80-160 kg	HF	340										
Телад	80-160kg	SM	450			400			360	330		400	
Товљеници	80-120kg	све расе		140	170	130	130	170		140	160	150	170
Товљеници	>120 kg	све расе	1400	130	130	100		150		120	140		160
Шиљежид	све тежине	све расе	200							200	190		

Доминантне цене житарица и сточне хране у Србији за мај 2015. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА										
			Београд	Обленовац	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	НишБелџин	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	18	22		21	17	20		16		22,5	
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	цак 50 kg	Пијаца	18				17						
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25kg	Пијаца					19			15		15	
Пшеница	цак 50 kg	Пијаца	23	25		25	24	25				28	
Сојино зрно	цак 50 kg	Пијаца	50				55						
Сточни јечам	цак 50kg	Пијаца	24	25		27	26	30				30	
Сточно брашно	цак 33kg	Пијаца	20				17					20	
Кукуруз (нови род, вештачки сушен)	ринфуз	Силос											
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	ринфуз	Силос						16					
Кукуруз (окруњен, вештачки сушен)	ринфуз	Силос											
Пшеница (нови род)	ринфуз	Силос											
Пшеница	ринфуз	Силос	21,2					19					
Сточни јечам	ринфуз	Силос											
Луцеркино брашно (мин 15% протеина)	цак 25kg	Малопродаја	45	50									
Сојина сачма (44% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	75	78	76	69	90		86	80	75		
Сточно брашно	цак 33kg	Малопродаја			21		17		19	23	20		
Сунцокретова сачма (33% протеина)	цак 33kg	Малопродаја	39	45	35	33	35		39	40	39		
Луцерка (сено у балама)	бала 12-25 kg	Газдинство		18			20		20	15			

Доминантне цене воћа – зелене пијаце у Србији за мај 2015. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Банана (Banana)	150	150	150	140	150	150	130	150	150	150	130	170
Грејпфрут (Grapefruit)	160	140	100	180	150	120	140	150			120	
Јабука ајдаред (Apples idared)	100	80	80		80	100	95	80		40	70	50
Јабука црвени делишес				140		100	115	80			70	60
Јабука златни делишес Apples Golden Delicious)	100	80	80	110	80	100	130		150	60	70	50
Јабука Грени Смит (Apples Granny Smith)	100	80			120		110	80				70
Јабука – Jonagold			80						80			70
Јабука –Musc	100									50		
Јагода (Strawberry)	100	100		110	300	80	80	100	80	100	200	250
Крушка (Pear)	250	220		150			225		250			260
Лимун (Lemon)	200	200		190	180	150	140	200	160	140	200	160
Орах (Walnut)	1300	1300	1300	1400	1300	1500	1200	1200	1200	1200	1200	1300
Поморанца (Orange)	130	160	120	100	110	150	140	150	110	100		130
Трешња (Sweet Chery)	150	150		190	200	120	80	130	100	130	150	
Шљива - сува (Plum - dried)	350	350	400		350	300	400	500				

Доминантне цене поврћа – зелене пијаце у Србији за мај 2015. године

Производ	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
	Београд Каленић	Београд Скарлија	Чачак	Крагујевац	Краљево	Лозница	Ниш	Пирот	Пожаревац	Смедерево	Врање	Зајечар
Броколи (Broccoli)	200	200	200	230	250	200		250	220	150	200	
Грашак у махуни (Peas – all sorts in the pod)	100	100		110		90				70		
Карфиол (Cauliflower)	100	150	200	130		150	155		200	90		
Краставац салатар (Cucumber for salad)	100	150	220	70		80	60	80	60	60	80	140
Кромпир (Potato)	80	70	50	50	50	50	50	40	50	45	40	70
Кромпир-млади (Baby-potato)	130	150	100	100	150	100	80	80	100	100	70	170
Купус млади (Cabbage - baby)	60	60	40	40	70	50		50	100	50	50	
Лук бели – млади (Garlic spring)	30	30	30	250		30	25	25	40	25	20	20
Лук бели (Garlic)	600	400	400	400	500	300	400	300	300	250	300	350
Лук-црни млади (Spring onion)	30	30	30	200	30	100	250	25	30	20	20	20
Лук црни (Onion)	100	80	50	60	70	60	80	70	70	50	40	80
Паприка бабура (Pepper Babura)	400	400				350			250		200	
Паприка шиља (Pepper Shilja)	400	400	300			250		300	250	220		
Парадајз (Tomato)	200	220	220	180	250	150	140	230	200	150	200	250
Пасуљ бели (Beans white)	380	350	320	280	300	350	250	350	300	320	280	400
Патлиџан (Eggplant)	250	250					220		160			
Празилук (Leak)	200	200	80			150	130		100	100	150	140
Спанаћ (Spinach)	100	80	100		100	70	65	120	70	60	50	
Тиквице (Zucchini)	120	120	280	90	150	100	80	150	100	100	80	
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	50	40	20	25	50	40	250	30	50	40	20	30
Шаргарена (Carrot)	150	120	70	90	100	100	80	120	120	60	80	100